proLékaře.cz | 29.9.2026

Sto rokov Ústavu súdneho lekárstva Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave

Jozef Šidlo

Ústav súdneho lekárstva, Lekárska fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, Slovenská republika

SÚHRN

Ústav súdneho lekárstva vznikol v roku 1919. Tým sa začali písať novodobé dejiny súdneho lekárstva na Slovensku. Pracovníci Ústavu položili základy pedagogiky a súdnolekárskej praxe na Slovensku. Podieľali sa na založení ústavov v Košiciach a Martine, na vybudovaní siete pracovísk v rámci zdravotníctva, na vypracovaní koncepcie odboru a tvorbe študijnej literatúry. Založili tradíciu súdnolekárskych konferencií a zaslúžili sa o zisk kreditu slovenského súdneho lekárstva na medzinárodnej úrovni.

Kľúčové slová: súdne lekárstvo – história – výučba – výskum – pitva

A hundred years of the constitution of Institute of Forensic Medicine of Faculty of Medicine of Comenius University in Bratislava

SUMMARY

The Institute of Forensic Medicine was established at the same time as the newly established Comenius University in 1919 and was one of the first five institutes of the Faculty of Medicine. The forensic medicine became not only a subject of medical education but also fulfilled a health care function, i. e. the performance of forensic and the then so-called medical-police autopsies, as well as forensic expertise for judicial authorities. Combining the teaching of the subject of forensic medicine with the practical performance of medical and expert activities formed the basis for beginning of the modern history and further development of forensic medicine in the Slovak republic. The staff of the Institute laid the foundations of pedagogy and forensic practice, which were further spread to the whole territory of the Slovak Republic. They co-participated in the establishment of other university institutes of forensic medicine in Košice and Martin, and also in the building of the network of departments of forensic medicine in hospitals within the framework of health care, in the development of the conception of the field and in the creation of study literature. The staff of the Institute devoted to research dedicated to the issue of atherosclerosis, sudden deaths, mechanical asphyxia, suicide rate, traffic accidents, the influence of ethanol, drugs and other xenobiotics and forensic traumatology. They established a tradition of scientific conferences of forensic medicine and were instrumental in acquiring credit of the Slovak forensic medicine at international level.

Keywords: forensic medicine – institute – history – education – research – autopsy

Soud Lek 2019; 64(3): 32–34

Ústav súdneho lekárstva vznikol zároveň s novozaloženou Univerzitou Komenského v roku 1919 ako jeden z prvých piatich ústavov Lekárskej fakulty. Súdne lekárstvo sa stalo nielen predmetom medicínskej výučby, ale plnilo aj zdravotnícku náplň práce, a to výkon súdnych a vtedy tzv. zdravotne-policajných pitiev a tiež súdnolekárskych expertíz pre orgány justície. Spojenie vyučovania predmetu súdneho lekárstva s praktickým výkonom zdravotníckej a expertíznej činnosti tvorilo základ pre ďalší rozvoj súdneho lekárstva na Slovensku. Bolo to podľa vzoru práce na Lekárskej fakulte pražskej Karlovej univerzity, odkiaľ pochádzal prvý prednosta Ústavu súdneho lekárstva prof. MUDr. František Prokop. Ako jeden z prvých členov profesorského zboru mohol už 11. decembra 1919 začať svoju činnosť úvodnou prednáškou *Soudní lékařství pojednává o použití vědomostí a skutečností lékařských k účelům soudním* o obsahu a náplni tohto samostatného odboru medicíny.

Prednášky zo súdneho lekárstva boli v zimnom a letnom semestri po päť hodín týždenne a rigorózna skúška sa skladala ako jedna z posledných. Ústav mal provizórne podmienky v troch miestnostiach stredného traktu Štátnej nemocnice na Mickiewiczovej ulici č. 13. Skromné zariadenie, ktoré prof. Prokop získal kúpou alebo darom, najmä od pražských ústavov, sa zhromažďovalo pomaly. Pedagogická práca a súdnolekárska expertíza sa mohli rozvíjať na primeranej úrovni, výskum však trpel dlhý čas nedostatkom priestorov a potrebného prístrojového vybavenia.

V roku 1938 vystriedal prof. Prokopa jeho žiak prof. MUDr. Herman Krsek. Ten viedol Ústav v neľahkých podmienkach aj v období Slovenského štátu. Činnosť jediného Ústavu súdneho lekárstva na Slovensku pretrvávala potom v nezmenenej podobe kombinácie pedagogiky a lokálneho zdravotníckeho zabezpečenia pitiev a expertízy až do prvých rokov po skončení II. svetovej vojny. V roku 1948 bola založená Univerzita a Lekárska fakulta v Košiciach a zároveň vznikol druhý slovenský Ústav súdneho lekárstva, ktorý zakladal a potom dlho viedol prof. MUDr. Jozef Lukáči. Koncom roku 1949 sa Ústav presťahoval do priestrannejšieho dreveného švédskeho domčeku v Medickej záhrade, kde boli lepšie podmienky pre rozvoj nielen pedagogickej, ale aj výskumnej práce.

V roku 1955 sa prvým expertom (neskôr hlavným odborníkom) pre súdne lekárstvo vtedajšieho Povereníctva zdravotníctva stal MUDr. Vladimír Porubský. V rokoch 1961 – 1990 vyko-

✉ ***Adresa pre korešpondenciu:***
doc. MUDr. Jozef Šidlo, CSc., MPH
Ústav súdneho lekárstva
Lekárska fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave
Sasinkova 4, 811 08 Bratislava, Slovenská republika
tel: +421904819241, fax: +421220856556
e-mail: sidlo45@gmail.com

Received: April 23, 2018
Accepted: May 3, 2019.

proLékaře.cz | 29.9.2026

Obr. 1 Pracovníci Ústavu súdneho lekárstva Lekárskej fakulty Univerzity Komenského a Súdnolekárskeho pracoviska Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou v Bratislave

nával na Ústave funkciu vedúceho lekára (primára) a významne sa zaslúžil o vybudovanie siete súdnolekárskych pracovísk na Slovensku.

V roku 1960 prebral Ústav súdneho lekárstva samostatný blok priestorov v novej moderne riešenej budove teoretických ústavov na Sasinkovej ulici č. 4. Tým sa vytvorila možnosť kompletizovať pracovný kolektív na všetkých stupňoch kvalifikácie a dopĺňať zariadenie novými prístrojmi a inými potrebami. Okrem výučby súdneho lekárstva na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v rokoch 1966 - 1985 vyučovali prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc. a doc. MUDr. Vladimír Korman, CSc. aj na novozriadenej Lekárskej fakulte v Martine. Ústav súdneho lekárstva zabezpečoval výučbu súdneho lekárstva aj na Vysokej škole Zboru národnej bezpečnosti a Právnickej fakulte Univerzity Komenského.

V roku 1956 sa konala na podnet prof. Krseka prvá *Májová súdnolekárska konferencia*, ktorá bola po jeho smrti v roku 1983, na jeho počesť, v roku 1984 premenovaná na *Krsekovu súdnolekársku konferenciu*. Stala sa tradičným odborným súdnolekárskym podujatím organizovaným Ústavom súdneho lekárstva v Bratislave dodnes.

V roku 1967 sa prednostom Ústavu stal prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc. V roku 1972 so spolupracovníkmi vydali prvú slovenskú učebnicu *Príručka súdneho lekárstva* a v roku 1987 pod jeho redakčným vedením vyšla celoštátna (československá) učebnica *Súdne lekárstvo*.

V rokoch 1952 – 1993 vydali zamestnanci ústavu jedenásť skrípt a učebných textov a zároveň boli spoluautormi mnohých ďalších, ktoré boli vydané v rámci hraničných a príbuzných medicínskych i nemedicínskych odborov. Na ústave bolo riešených celkovo 9 hlavných a 25 čiastkových úloh štátneho a rezortného výskumu venovaných problematike aterosklerózy, náhlych úmrtí, mechanickej asfyxie, samovražednosti, dopravných nehôd, ovplyvnenia etanolom, liečivami a inými xenobiotikami a súdnolekárskej traumatológie. Prvá slovenská koncepcia súdneho lekárstva bola uzákonená v roku 1977. Doc. Ing. Miroslavovi Bauerovi, CSc. boli udelené v roku 1978 dve autorské osvedčenia (patenty) na *Spôsob a zariadenie na izoláciu reziduálneho pľúcneho vzduchu z mŕtvolného materiálu na separáciu toxických alebo iných zložiek* a *Spôsob izolácie reziduálneho pľúcneho vzduchu z mŕtvolného materiálu a separácie najmä toxických zložiek izolovaného vzduchu a zariadenie na realizovanie tohto spôsobu*.

Činnosť pracoviska sa rozvíjala vo všetkých oblastiach. Pre zvyšujúcu sa potrebu kvalifikovaných súdnolekárskych pracovníkov a to nie len lekárov, ale aj toxikológov, sa zriadila Subkatedra súdneho lekárstva v rámci Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov v Bratislave v roku 1975. Ústav sa stal školiacou bázou prípravy lekárov a iných vysokoškolákov pre špecializáciu v súdnom lekárstve a toxikológii. Subkatedru viedol najprv prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc. a po ňom doc. MUDr. Jiřina Bauerová, CSc. Súčasťou pracovného kolektívu boli aj zamestnanci Mestského ústavu národného zdravia.

V roku 1992 sa stal prednostom Ústavu súdneho lekárstva doc. MUDr. Mirko Mego, CSc. To vyvolalo odchod zamestnancov Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov a Mestského ústavu národného zdravia z priestorov Ústavu do Fakultnej nemocnice s poliklinikou akademika Ladislava Dérera a neskôr do Fakultnej nemocnice s poliklinikou sv. Cyrila a Metoda v Bratislave Petržalke.

proLékaře.cz | 29.9.2026

V roku 2004 vznikol Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, do ktorého kompetencie prešiel výkon pitiev a boli delimitovaní zamestnanci Fakultnej nemocnice s poliklinikou a v roku 2005 aj presťahovaní na pracovisko v Petržalke. V akademickom roku 2007/2008 bol vedením Ústavu poverený doc. MUDr. Jozef Šidlo, CSc., MPH a v akademickom roku 2008/2009 MUDr. Dalibor Hojsík, PhD. Od roku 2009 bol najprv povereným a neskôr menovaným prednostom Dr. h. c. prof. MUDr. Štefan Galbavý, DrSc. Doc. MUDr. Jozef Šidlo, CSc., MPH vedie ústav opätovne od roku 2015.

V histórii Ústavu súdneho lekárstva bolo vymenovaných celkom päť profesorov (prof. Prokop, prof. Krsek, prof. Lukáči, prof. Kokavec, prof. Vámoši) z toho jeden získal titul DrSc. (prof. Kokavec), habilitovaných bolo šesť docentov (doc. Mego, doc. Korman, doc. Bauer, doc. Novomeský, doc. Schneider, doc. Šidlo). Vedeckú hodnosť CSc. získalo deväť zamestnancov, akademický titul PhD. bol udelený deväťkrát, vrátane doktorandov z Nitry a Banskej Bystrice. Diplomové práce obhájilo 40 študentov.

Významná bola spolupráca s moravskými a českými pracoviskami predovšetkým v Olomouci a Hradci Králové. Pracovníci Ústavu sa podieľali na obhajobách dizertačných prác, habilitačných konaniach (doc. Beran, doc. Srch, doc. Audrlický) a vymenúvacích konaniach (prof. Loyka, prof. Neoral, prof. Kosatík). V Olomouci bola habilitovaná doc. MUDr. Jiřina Bauerová, CSc.

V publikačnej databáze Univerzity Komenského „EviPub" má Ústav súdneho lekárstva 1550 záznamov, ktoré získali 1300 ohlasov, z toho 930 z kategórie „SCI a Scopus".

Pedagogická činnosť Ústavu v súčasnosti spočíva vo výučbe predmetu *Súdne lekárstvo* pre študentov piateho ročníka v programe Všeobecné lekárstvo, šiesteho ročníka v programe Zubné lekárstvo v slovenskom a anglickom jazyku a povinne voliteľného predmetu *Súdne lekárstvo a medicínske právo v lekárskej praxi* pre študentov piateho ročníka.

PREHLÁSENIE

Autor práce prehlasuje, že v súvislosti s témou, vznikom a publikácií tohto článku nieje v konflikte záujmov a vznik ani publikácia článku neboli podporené žiadnou farmaceutickou firmou.

LITERATÚRA

1. **Kokavec M, (ed.) et al.** 70 rokov Ústavu súdneho lekárstva Lekárskej fakulty Univerzity Komenského a Fakultnej nemocnice KÚNZ v Bratislave 1919 – 1989. Bratislava; Univerzita Komenského: 1989, 93.
2. **Kokavec M, Tichý M, Porubský V, Zábudlá K.** Vznik Ústavu súdneho lekárstva v Bratislave. *Soud Lék* 1983; 28: 1-6.
3. **Krsek H.** Spomienky na posledné desaťročie práce na Ústave súdneho lekárstva v Bratislave. *Bratisl Lek Listy* 1977; 67: 369-502.
4. **Porubský V.** Vznik a vývoj súdneho lekárstva v rámci zdravotníctva na Slovensku (1948 – 1989). Bratislava, nepublikovaná práca, 1999, 23 s.
5. **Porubský V, Šidlo J.** Dejiny súdneho lekárstva na Slovensku. Fragmenty z dejín medicíny, farmácie a veterinárnej medicíny. Bratislava: Kancelária WHO na Slovensku; 2012: 197-199.
6. **Porubský V, Tichý M, Kokavec M, Zábudlá K.** Začiatky pôsobenia prof. MUDr. Hermana Krseka v Ústave súdneho lekárstva v Bratislave. *Bratisl Lek Listy* 1987; 88: 574-579.
7. **Šidlo J.** MUDr. Vladimír Porubský 90-ročný. *Soud Lék* 2011; 56: 62.
8. **Tichý M, Kokavec M, Porubský V, Zábudlá K.** Začiatky Ústavu súdneho lekárstva v Bratislave. *Soud Lék* 1985; 30: 27-30.